

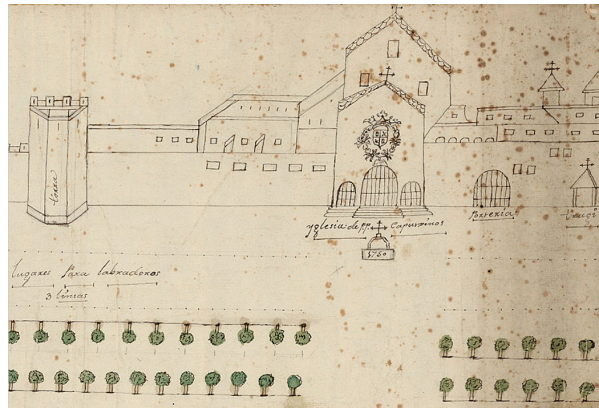

El gran jardí i hort barceloní dels caputxins torna a donar collita, a través del català del 1852

El convent de Santa Madrona dels caputxins, situat a la part baixa de la Rambla, tenia l'encís del seu gran hort ben regat, en el qual es conreaven amb abundor tota mena de verdures i arbres fruiters, i el jardí, amb amples caminals vorejats de xiprers i tarongers on la paciència i l'enginy dels frares feien créixer les més belles i rares plantes i flors simètricament distribuïdes en quadros i parterres de dibuix variat.

Ho escriu Francesc Curet a les seves *Visions barcelonines*. El baró de Maldà el visitava sovint perquè "fa molt goig a la vista".

Els frares en foren exclaustrats el 1835 per la desamortització i, disset anys més tard, l'experiència assolida en el conreu de les verdures, les plantes i els arbres, segurament abonada amb el lògic sentiment de l'enyorança, va cristal·litzar en el llibre *Lo jardiner hortolà i florista, o modo ordenat de cultivar la terra*, anònim, "arreglat segons Liger i altres autors que s'han ocupat en la matèria, segons la pràctica i costum dels pp. caputxins de Catalunya".

Façana del convent de Santa Madrona, a la Rambla. Acol·lia, al darrere, un hort i un jardí immensos.

Imprès per Manuel Saurí al carrer Ample de Barcelona, el mateix editor el va reeditar el 1881 i ara n'apareix finalment la primera edició crítica, a la col·lecció "Scripta", de l'Abadia de Montserrat, a cura de Joan Luna i Balaguer i Xavier Luna-Battle, edició completada amb una presentació de l'arxiver caputxí fra Valentí Serra de Manresa i un estudi lingüístic de Montserrat Alegre i Urgell.

Si bé els hortolans caputxins eren religiosos llecs, sense estudis, l'anònim autor

del tractat, considera fra Valentí Serra de Manresa, seria un capellà de l'orde seguidor dels llibres d'agricultura catalans, francesos i castellans, per les referències als nombrosos autors que esmentava, començant pel Louis Liger de la portada, autor de *Le Jardinier fleuriste et historiographe*, obra editada a París el 1704.

Per a l'arxiver caputxí, *Lo jardiner hortolà* és una de les més significatives aportacions dels framenors caputxins catalans al conreu ecològic dels horts i jardins, a més d'un text força remarcable en la història dels textos

catalans d'horticultura i jardineria. El tractat s'enriqueix amb un capítol sobre la manera de conservar els aliments i un apartat sobre tècniques naturals contra les plagues d'insectes.

El text té, a més, el valor de mostrar l'estat de la llengua catalana a mitjan segle XIX, ja molt empeltada de castellanismes, més en mots de caràcter general —*hasta, después, luego...*— que no pas en el camp de l'horticultura i la floricultura.

LES NOTES DE VÍCTOR RIPOLL

■ Recargolament

Shakespeare comença una estrofa de *Venus i Adonis* parlant del cargol que s'encongeix dins de la closca si li toquen les banyes, per comparar-ho als ulls de Venus, reclosos en veure la sang d'Adonis: "Or, as the snail, whose tender horns being hit, shrinks backward in his shelly..." Salvador Oliva, però, **embolica la troca** i, bo i forçant l'expressió, indica al lector

que Shakespeare no compara pas els ulls amb el cargol, sinó amb les banyes: "o com les banyes d'un cargol que algú ha tocat i amb dolor s'encongeix dintre la closca..."

■ Sense base

Editorial Base indica en el llibre *Resum de literatura catalana*, de L. Nicolau d'Oliver, que l'autor de la nota de la contracoberta, Anton M. Espadaler, té, com a crèdit més

destacat, el fet de ser membre de l'Institut d'Estudis Catalans. **No n'és pas**. Espadaler, de doctor en filologia romànica, és professor de literatura medieval de la Universitat de Barcelona.

■ Poema inexistent

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Pere Courtais (Argelers, 1816-1888) publicà el 1874 els poemes *Dolçures* i *La*

pedregada. El poema *Dolçures no existeix*. El que existeix és un llibre que sota el lema *Dolçures* aplega dos poemes, *La pedregada* i *La dotzena d'en Pau XIII*, un diàleg dramàtic en vers.

■ Tuf de sacristia

El DIEC2 manté que la litúrgia no més fa referència a les cerimònies **religioses**. No pot aplicar-se a les cerimònies civils, laiques?